

15. januar 2019
Sagsnr. 18/05178

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

STADFÆSTELSE af dispensation i sag om etablering af en midlertidig klatrebane inden for fredningen af Frederiksberg Have og Søndermarken i Frederiksberg Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 50, stk. 1, jf. § 78, stk. 3 (fredningsdispensation).

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnets for Københavns afgørelse af 14. juni 2018 om dispensation fra fredningen af Frederiksberg Have og Søndermarken til etablering af en midlertidig klatrebane på matr.nr. 1h Frederiksberg i Frederiksberg Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, har behandlet sagen i nævnets afdeling 9, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1122 af 3. september 2018 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 2. juli 2018 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforenings Frederiksberg Afdeling.

Klager har navnlig anført, at det ansøgte er i strid med fredningskendelsen, idet der blandt andet er tale om et kommercielt anlæg, som ikke vil være tilgængeligt for offentligheden.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.6.

2. Sagens oplysninger

2.1 Området

Af Slots- og Kulturstyrelsens beskrivelse af Søndermarken på styrelsens hjemmeside fremgår det blandt andet, at Søndermarken blev omlagt til en romantisk landskabshave i slutningen af 1700-tallet. Haven har været åben for offentligheden siden 1852 og anvendes i dag mest af alt som en folkepark, til eksempelvis spadsereture, picnics og motion. Det fremgår endvidere, at man i Søndermarken kan opleve naturen midt i storbyen i form af vilde planter, insekter i det lange græs og ugler i de gamle træer.⁴

Det omhandlede areal fremstår på luftfotos samt fotos fremsendt af klager i forbindelse med sagen som et forholdsvis tæt bevokset areal, der ikke umiddelbart indbyder til færdsel eller ophold.

Søndermarken er i Frederiksberg Kommunes Kommuneplan 2017 udlagt til ”Rekreative formål: park”. Som supplerende bestemmelser er for området anført: ”Kun bebyggelse, der knytter sig til områdets funktion. Søndermarken er fredet. Stilleområde”.⁵

Af kommuneplanen fremgår det endvidere, at der på Frederiksberg findes flere flagermusarter og at deres yngle- og rasteområder primært findes i Frederiksberg Have og Søndermarken.⁶

Nærmeste Natura 2000-område ligger over tre kilometer væk, og er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af naturtyperne sandbanke (1110), lagune (1150), bugt (1160), strandeng (1330), grå/grøn klit (2130) og levesteder for ynglefuglene klyde, havterne, dværgterne,

---

⁴ Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, ”Søndermarken – en romantisk landskabshave”, <https://slks.dk/slotte-ejendomme-og-haver/ejendomme/slotshaver/frederiksberg-have-og-soendermarken/soendermarken/>.

⁵ Område 1.R.2 Søndermarken. Kommuneplan 2017 (Rammer, ”Det centrale Frederiksberg med bymidten, Frederiksberg Have og Søndermarken”, s. 29).

⁶ Kommuneplan 2017 (Redegørelse, afsnit om ”Kommuneplanens forhold til anden planlægning”, s.64).

almindelig ryle og trækfugle som fiskeørn, vandrefalk og lille skallesluger.⁷

2.2 Fredningen

Området er omfattet af Fredningsnævnet for Københavns amtsrådskreds' kendelse af 21. maj 1960 vedr. Frederiksberg Have og Søndermarken.

Af bestemmelserne i fredningskendelsen fremgår blandt andet følgende af stk. 1:

”De under Frederiksberg Have og Søndermarken hørende arealer skal i deres fulde omfang bevares som rekreativt grønt område, tilgængeligt for offentligheden som nu, idet der ved deres parkmæssige, forstmæssige og botaniske røgt og udvikling stedse vil være at tage hensyn til deres historiske traditioner.”

Af fredningsbestemmelsernes stk. 2 fremgår:

”Der må ikke uden fredningsnævntes samtykke i haverne anbringes bygninger, boder og skure, hvis tilstedeværelse ikke tjener havernes formål. Det samme gælder anbringelse af master, med mindre disses anbringelse nødvendiggøres af belysnings- eller trafikformål i umiddelbart op til parken stødende gader, veje og pladser. Reklamering i videre omfang end nu må ikke finde sted, ligesom andre for haverne skæmmende indretninger ikke må anbringes i dem. Uden fredningsnævnets samtykke kan foretages sådanne ændringer af haverne, som tjener til deres opretholdelse eller udbygning som rekreativt område, jf. stk. 1.”

2.3 Det ansøgte projekt

Ansøgningen om etablering af klatrebanen er fremsendt af Slots- og Kulturstyrelsen, der blandt andet driver og vedligeholder Frederiksberg Have og Søndermarken.

Ansøgningen er indgivet på foranledning af Frederiksberg Kommune, der i forbindelse med fremsendelse af sagen til fredningsnævnet blandt andet har anført, at klatrebanen vil være en ny og motiverende friluftaktivitet, der falder i tråd med de øvrige oplevelsesmuligheder i Søndermarken.

Kommunen har desuden oplyst, at der i forbindelse med sagen har været dialog mellem kommunen, Slots- og Kulturstyrelsen og Københavns Universitet med henblik på at finde et hensigtsmæssigt sted til klatrebanen samt for at sikre, at de berørte træer tager mindst muligt skade.

---

⁷ Vestamager og havet syd for - Natura 2000-området nr. 143, Habitatområde H127, Fuglebeskyttelsesområde F111.

Klatrebanen ønskes etableret på et ca. 900-1.000 m² stort areal i Søndermarkens vestlige del, umiddelbart sydvest for den del af Zoologisk Have, der ligger i Søndermarken. Syd for arealet findes en plads med udendørs træningsredskaber ("Vildnæsset").

Ifølge det oplyste er arealet, hvor banen ønskes etableret, i dag bevokset med 21 bøgetræer. De fleste af disse træer er omkring 40 år gamle, og området skal inden for de kommende år udtynnes, så der på sigt står syv til otte fuldkronede træer på arealet.

Klatrebanen vil ifølge ansøgningsmaterialet blive monteret på fem træer i tre til fem meters højde og vil alene kunne anvendes med instruktør. Arealet vil således være sikkerhedsmæssigt overvåget i de perioder, hvor der er aktivitet i anlægget.

Slots- og Kulturstyrelsen vil ikke selv drive banen, men i stedet udbyde opgaven med at montere, sikre og drifte banen til en forpagter.

Da opgaven med at beskrive banen, herunder hvordan den fastgøres til træerne, vil være en del af udbuddet, foreligger der ikke på nuværende tidspunkt en nærmere beskrivelse af banen. Det er dog oplyst, at fastgørelsen af banen skal efterleve retningslinjer fra Københavns Universitet for at sikre, at træerne tager mindst mulig skade.

2.4 Bemærkninger under fredningsnævnets behandling af sagen

Miljøstyrelsen har den 22. januar 2018 anført, at det på baggrund af ansøgningsmaterialet er styrelsens vurdering, at der er tale om et kommercielt anlæg, og at det derfor må formodes, at arealet vil blive afspærret og dermed ikke være tilgængeligt for offentligheden.

Efter Miljøstyrelsens opfattelse vil dette være i strid med fredningens formål, og det ansøgte projekt vil derfor muligvis forudsætte en dispensation.

Miljøstyrelsen har herudover bemærket, at fredningsnævnet bør være opmærksom på præcedensvirkningen af at placere sådanne tiltag i en fredet park, hvor et af formålene er at sikre området som et rekreativt grønt område tilgængeligt for offentligheden.

Miljøstyrelsen har endvidere vurderet, at det ansøgte ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Klager har den 8. februar 2018 udtalt sig imod det ansøgte, idet arealet efter klagers opfattelse er uegnet hertil, og idet det vil medføre uheldige konsekvenser for området rekreative og naturmæssige værdier. Klager har derudover blandt andet anført, at fredede arealer ikke må anses som reservearealer for kommunerne, og har i den forbindelse henvist til, at det

ansøgte projekt skal ses som en konsekvens af, at den tidligere klatrebane "Klatreskoven" i Carlsberg Byen er nedlagt som følge af, at området skal anvendes til bebyggelse.

Dansk Ornitologisk Forening har den 5. februar 2018 særligt bemærket, at Søndermarken er det nok væsentligste naturområde i Frederiksberg Kommune, og at man i netop den pågældende del af parken kan opleve specielle fuglearter. Efter Dansk Ornitologisk Forenings opfattelse vil det ansøgte medføre uro, forstyrrelser og slid, hvilket ikke er foreneligt med bevarelse eller forøgelse af biodiversiteten i området.

2.5 Den påklagede afgørelse

Fredningsnævnet for København har den 11. juni 2018 foretaget besigtigelse af området og har herefter den 14. juni 2018 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddelt dispensation til det ansøgte, på vilkår af

- at tilladelsen udløber 3 år efter endelig dispensation,
- at der ikke sker afspærring af arealet, og
- at eventuelle skure, der etableres til opbevaring af klatrebanens udstyr mv. opføres i tilknytning til anden bebyggelse.

Fredningsnævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at det ansøgte ikke strider mod fredningens formål. Endvidere er der lagt vægt på, at der er tale om en forsøgsperiode, som har til formål at give et fyldestgørende grundlag til at vurdere, om en klatrebane bør etableres i dette område. Derudover har nævnet lagt vægt på, at der er tale om en aktivitet i mindre skala, der på det pågældende sted ikke umiddelbart vil ændre havens udtryk væsentligt.

Fredningsnævnet har i forbindelse med sagen desuden vurderet, at det ansøgte ikke indebærer, at der i noget internationalt naturbeskyttelsesområde sker en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter som området er udpeget for, samt at det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til naturbeskyttelsesloven (bilag IV-arter), eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven.

2.6 Klagens indhold

Klager har navnlig anført, at det ansøgte er i strid med bestemmelsen i fredningskendelsens stk. 1. De fredede arealer bør efter klagers opfattelse bevares i deres fulde udstrækning, og der bør ikke udtages områder til anden brug, end det som var den direkte hensigt i fredningen.

Efter klagers opfattelse er det ansøgte blandt andet i strid med fredningens formål om, at parkerne skal være offentligt tilgængelige, idet banen

kun kan bruges med instruktører, og idet der vil være brugerbetaling. Klager har hertil bemærket, at en dispensation til det ansøgte vil medføre en meget uheldig præcedens i forhold til yderligere kommercialisering og tivolisering af Søndermarken.

Klager har endvidere anført, at der ikke er nogen begrundelse for, at klatrebanen skal ligge i Søndermarken. Efter klagers opfattelse har banen ingen naturlig placering i parken og bidrager ikke til den almene brug af området som offentlig park. Klager har desuden bemærket, at Søndermarken allerede i dag tilbyder masser af ikke-kommercielle rekreative muligheder.

Klager finder det endvidere bekymrende, at man i fredede områder af national betydning tillader aktiviteter, som man på grund af dårlig byplanlægning ikke har plads til andre steder. Klager har i den forbindelse igen henvist til den nu nedlagte klatrebane i Carlsberg Byen.

Klager har herudover blandt andet bemærket, at Søndermarken, i betragtning af parkens placering centralt i Købehavn, rummer en høj artsrigdom, og at det pågældende område blandt andet huser en række spændende fugle samt flere flagermusarter, der vil blive forstyrret af en klatrebane. Efter klagers opfattelse er Søndermarkens natur allerede i dag presset af blandt andet rekreative tiltag som træningsplads og løberuter med lys, hvilket bør medføre tilbageholdenhed i forhold til placering af yderligere anlæg.

2.7 Øvrige bemærkninger til sagen

Slots- og Kulturstyrelsen har i forbindelse med Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen bekræftet, at ideen om at etablere en klatrebane i Søndermarken opstod i forbindelse med, at den tidligere klatrebane i Carlsberg Byen blev nedlagt.

Slots- og Kulturstyrelsen har herudover oplyst, at der var adgangsbetaling til banen i Carlsberg Byen, hvilket styrelsen forventer også vil gøre sig gældende for den ansøgte bane i Søndermarken. Styrelsen har i den forbindelse gentaget, at det er hensigten, at hele projektet omkring klatrebanen med alt hvad det indebærer af etablering, drift, sikkerhed mv. udbydes, således at alt varetages af en forpagter og uden opgaver og omkostninger for styrelsen.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: formand Thomas Steensen, landsdommerne Norman Cleaver og Henrik Twilhøj, og de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Jørgen Elikofer, Knud Mathiesen og Jens Vibjerg.

3.1 Regelgrundlaget

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og hel eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningsnævnet kan i henhold til § 50, stk. 2, kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven⁸, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Søndermarken er omfattet af Fredningsnævnet for Københavns amtsråds-kreds' kendelse af 21. maj 1960 vedr. Frederiksberg Have og Søndermarken.

Fredningskendelsen indeholder ikke en udtrykkelig formålsbestemmelse. Formålet med fredningen må derfor fastlægges under hensyn til fredningsbestemmelserne og det eventuelt oplyste om baggrunden for fredningssagen.

Fredningskendelsen indeholder ingen uddybende oplysninger om baggrunden for fredningssagen. Det fremgår dog af Naturklagenævnets afgørelse af 22. april 1997 i en sag om Zoologisk Haves syddepot i Søndermarken, at kendelsen blev afsagt i forbindelse med udvidelsen i Søndermarken af Zoologisk Have.⁹

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Det er på baggrund af fredningsbestemmelserne samt det af Slots- og Kulturstyrelsen oplyste om Frederiksberg Have og Søndermarkens historie og udvikling Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse, at de overordnede formål med fredningen er at bevare haverne som rekreative og grønne områder under hensyntagen til deres historiske traditioner, samt at sikre at haverne er offentligt tilgængelige i samme udstrækning som på fredningstidspunktet.

Et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det ansøgte projekt ikke vil ændre Søndermarkens funktion som rekreativt og grønt område

---

⁸ Liste over arter på habitatdirektivets bilag IV, som er naturligt hjemmehørende i Danmark og beskyttet efter § 29 a og § 30, stk. 2.

⁹ Naturklagenævnets afgørelse af 22. april 1997, j.nr. 97-121/147-0001.

eller i nævneværdig grad vil ændre oplevelsen af Søndermarken som historisk have.

Flertallet kan derfor tiltræde fredningsnævnets vurdering af, at det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Flertallet bemærker særligt, at det ved den nærmere tilrettelæggelse og udførelse af projektet må forudsættes, at arealet fortsat vil være tilgængeligt for offentligheden, jf. fredningsbestemmelsernes stk. 1.

Flertallet finder endvidere, at der kan meddeles dispensation til det ansøgte i henhold til naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, på de af fredningsnævnet anførte vilkår.

Flertallet har ved vurderingen heraf navnlig lagt vægt på, at der ikke sker afspærring af arealet, samt at færdsel på stierne i det pågældende område af Søndermarken ikke berøres af projektet. Flertallet har desuden tillagt det vægt, at etablering af en mindre klatrebane som ansøgt efter flertallets opfattelse ikke vil medføre en nævneværdig påvirkning af oplevelsen af Søndermarken som rekreativt grønt område eller som historisk park.

Mindretallet (Pelle Andersen-Harild) finder, at fredningsnævnets dispensation skal ændres til et afslag. Mindretallet lægger vægt på, at der er tale om et kommercielt anlæg, og at de sporadiske oplysninger i ansøgningsmaterialet om udformningen og driften af det ansøgte projekt ikke på tilstrækkelig måde giver sikkerhed for, at hensynene bag fredningen iagttages. Endelig finder mindretallet, at der er usikkerhed om, hvorvidt arealet vil blive reetableret, hvis aktiviteten ophører.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte fredningsnævnets vurdering af, at betingelserne i lovens § 50, stk. 2 og 3, er opfyldt.

I vurderingen af, om det ansøgte indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, jf. § 50, stk. 2, har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt væk på, at det nærmeste internationale beskyttelsesområde ligger over tre kilometer væk, samt at de naturtyper og arter, der forekommer i Søndermarken, er forskellige fra de naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for nærmeste beskyttelsesområder.

I forhold til forekomst af bilag IV-arter i området, konstaterer Miljø- og Fødevareklagenævnet, at der i området er registreret flere flagermusarter,¹⁰ som anvender træer med hulheder som sommer- og vinteropholdsste-

---

¹⁰ Jf. <https://www.fugleognatur.dk/> er der pt. registreret vandflagermus, brunflagermus og dværgflagermus i Søndermarken.

der.¹¹ På baggrund af Miljøstyrelsens kortlægning af naturtyper i området¹² samt sagens oplysninger i øvrigt lægger nævnet desuden til grund, at træerne i det omhandlede område har en størrelse og form, der gør dem til potentielle opholdssteder for flagermus.

Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at det ansøgte potentielt vil kunne medføre sådanne forstyrrelser af eventuelle flagermus i de fem træer, hvor klatrebanen vil blive monteret, at flagermusene ikke vil anvende træerne. Henset til, at de fem træer kun udgør en meget begrænset del af træbestanden i Søndermarken, er det imidlertid nævnets vurdering, at klatrebanen ikke i afgørende grad vil kunne forringe forholdene for flagermus. Nævnet bemærker hertil, at området, som følge af den intensive benyttelse samt beliggenheden tæt på Zoologisk Have, større veje og bymæssig bebyggelse, allerede på nuværende tidspunkt er udsat for potentielle forstyrrelser af dyrelivet i form af støj, bevægelser mv. i en ikke ubetydelig grad.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnets for Københavns afgørelse af 14. juni 2018 om dispensation fra fredningen af Frederiksberg Have og Søndermarken til etablering af en midlertidig klatrebane på matr.nr. 1h Frederiksberg i Frederiksberg Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for førsteinstansen samt for klageren via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på www.mfknaefgoerelser.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

---

¹¹ Jf. Rapporten ”Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV”, DMU, 2007, Faglig rapport nr. 635, <http://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>.

¹² Se <http://naturereport.miljoportal.dk/794329>.